

פרק שלישי

אין צדין. רש"י כתב שלא הותרו צרכי אוכל נפש אלא בדברים שאי אפשר לעשותם מערב יו"ט כמות. והתוס' ועוד ראשונים חולקים (ע' במובא לעיל ז:). ומפרשים (כפר"ח מקינון) שהצידה כמוה כקצירה שלא הותרה משום אוכל נפש, שלא הותרו המלאכות אלא מלישה ואילך כמו שאמרו בירושלמי [ועוד יש

בירושלמי מיעוט מיוחד לקצירה]. ונקטו התוס' שהצידה אסורה ביום טוב מהתורה וחייבים עליה (וע' רשב"א שבת צה).

וכן כתב הרמב"ן (במלחמות ה') וזו לשונו: 'הו' יודעים שלא כל המלאכות הותרו ביום טוב אלא הכשר המאכלים לאכלן כגון אפייה ובשול וכיוצא בהן, אבל לצוד בעלי חיים שאינן ברשות אדם, וכן לעקור דבר מגדולו כגון קצירה ותולדותיה – אלו וכיוצא בהן אסורין והן בכלל 'מלאכת עבודה'... שלא התירה תורה יו"ט אלא מלאכות של יומן כגון שחיטה אפייה ובשול אבל אלו תקון הן ודרך בני אדם לתקן מהם לימים הרבה. אמרה תורה יתקן כדרכו מחול ליום טוב שלא יתקן מיו"ט לימים הרבה של חול.. שלא התירה תורה אלא להכשיר אוכלין שברשותו אבל לעקור דבר מגדולו לא, ואפילו לפירות הנפגמים מיום לחבירו כגון תאנים ותותים, וכל שכן צידת בעלי חיים שהוא בכלל מלאכת עבודה. וזהו טעם משנתנו דאין צדים...'

והר"ן צידד לומר שהצידה אסורה מדבריהם. החמירו חכמים במלאכות האוכל הנעשות לימים הרבה, כמו קצירה וטחינת חטים (וע"ע בפסקי הרי"ד. וראה באריכות בחדושים ובאורים).

דף כד

'הכא בצפור דרור עסקינן'. פירוש, המשנה בשבת שנחלקו בה רבי יהודה וחכמים, וכן הברייתא האוסרת לצוד עוף מן הביבר ביום טוב.

ומשמע מכאן (ומעוד מקומות) שצפור דרור מותרת באכילה, כמו שהורה רבנו תם (עפ"י שו"ת מהר"ם מרוטנבורג. ברלין פא). ואולם הוכיחו הפוסקים מכמה מקומות שיש צפורי דרור טמאות (וע"ע בשו"ת מהר"ק קנח). וכבר כתב הפרי-חדש (הלכות יום טוב תצו סק"ט) ש'צפור דרור' אינו שם מין מסוים, והיא כוללת טמאים וטהורים (וע"ע ט"ז ונקודות הכסף יו"ד סו"י פב. וע' במובא בחולין סב).

'חיה אחיה נמי לא קשיא, הא בביבר קטן הא בביבר גדול...'. בקטן אמרו חכמים שהצד צבי לתוכו חייב, אבל בגדול אינו כניצוד שם ובוזה אסרו בברייתא לצוד מהביברין. ורבי יהודה חולק וסובר שאפילו בביבר קטן אינו נחשב כניצוד.

וצריך לחלק בין ביבר קטן ובין בית שמודה בו רבי יהודה. – יש לפרש כיון שאין הביבר מקורה הרי הוא מטפס ומדלג. אי נמי אפילו ביבר קטן, גדול הוא הרבה מבית וצריך השתדלות לצודו, אף על פי שמגיעו בחד שחיא כדלהלן (חדושים ובאורים).

'כל היכא דרהיט אבתרה ומטי לה בחד שחיא' כלומר במרוצה אחת, ללא שיצטרך לפוש בינתים. שחיה מלשון עיכוב (כמו 'שְׁחָה'). [והיינו עיכוב חד פעמי ולא יותר] (עפ"י ר"ח ר"ן ועוד). והרי"ד בפסקיו מפרש שחיה כפשוטו – בפעם אחת שהוא שוחה עליו תופשו.

'אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב' – שידוע כעת שניצודו מאתמול, ומשמיענו שאין צריך זימון כי פרישת המצודות נחשבת זימון (חדושים ובאורים).

(ע"ב) 'הלכתא נכרי שהביא דורון לישראל ביום טוב, אם יש מאותו המין במחובר – אסור'. רש"י